

Kitaabka Daanyeel - Boqol iyo Konton iyo Sideed

Daaha-ka-qaadidda Aragtida: Fahamka Maalmaha Baroorta ee Daanyeel

Jeff Pippenger

2024-03-25

Sannaddii saddexaad oo Kuuros oo ahaa boqorkii Faaris wax baa loo muujiyey Daanyeel, kaas oo magiciisa la odhan jiray Belteshaasar; oo wixii la muujiyey run bay ahaayeen, laakiinse wakhtigii loo qoondeeyey wuu dheeraa; oo isna wuu gartay wixii la muujiyey, oo waxgarasho buu u yeeshay riyadii. Waagaas aniga Daanyeel ahu waxaan murugaysnaa saddex toddobaad oo dhan. Ma aanan cunin kibis macaan, hilibna iyo khamrina afkayga ma soo gelin, oo innaba isma aanan subkin ilaa ay saddexdii toddobaad oo dhan ka dhammaadeen. Oo maalintii afar iyo labaatanaad oo bisha kowaad ah, anigoo jooga dhinaca webiga weyn oo ah Xiddeqel. Daanyeel 10:1–4.

Intii lagu jiray saddexda maalmood iyo badhka ah ee calaamadaysan ee Muujintii cutubka kow iyo tobnaad, markii labada markhaati ay mayd ahaan waddada ugu yaalliin, “wax” ayaa loo muujiyey Belteshazzar. Hore ayuu u fahmay “aragtida” (mareh), waayo cutubka sagaalaad, Jibriil mar hore ayuu u yimid oo siiyey fahamka aragtida.

Haddaba, anigoo weli tukashada ku hadlaya, ninkii Jibriil ahaa ee aan bilowgii aragtida ku arkay, isagoo loo soo diray inuu si degdeg ah u duulo, ayuu i taabtay wakhtigii allabariga fiidkii. Oo isagu wuu i ogeysiiyey, wuuna ila hadlay, oo wuxuu yidhi, Daanyelow, imminka waxaan u imid inaan ku siiyo xigmad iyo garasho. Bilowgii baryootankaagii ayaa amarku soo baxay, aniguna waxaan u imid inaan kuu muujiyo; waayo, aad baa laguugu jecel yahay; haddaba arrinka garo, aragtidana fiirso. Daanyeel 9:21–23.

“Ninkii Jabraa’iil,” oo Daanyeel “hore ugu arkay riyadii bilowgii,” waxa uu tilmaamayaa “chazon”-ka, oo ah riyada taariikhda nebinnimada, taas oo loola jeeday in Jabraa’iil u fasiray Daanyeel riyadii ku saabsanaa boqortooyooyinka waxsii-sheegista Kitaabka ee cutubka siddeedaad. Laakiin “riyada” uu Daanyeel markaas ku fiirsan lahaa cutubka sagaalaad waxay ahayd “mareh”-ga, oo ah riyada muuqaalka. Markaas Jabraa’iil waxa uu Daanyeel siiyey kala-faahfaahinta taariikheed ee waxsii-sheegidda laba kun iyo saddex boqol oo sannadood.

Cutubka sagaalaad wuxuu rumoobay sannaddii ugu horraysay ee Daariyus. Markii Belteshaasar sheegay inuu “waxgarad u lahaa riyada,” “sannaddii saddexaad ee Kuuros,” wuxuu fahmayey “mareh”-ta, riyada, laba sannadood. Wixii Belteshaasar u yimid inuu garto “waagaas” baroorashada waxay ahayd “arrinka,” taas oo ah erayga Cibraaniga ah ee “dabar,” wuuna dheeraa, waayo wakhtigii loo qabtay wuxuu ahaa laba kun iyo shan boqol iyo labaatanaad sannadood.

Daa’uud wuxuu hore u fahmay wax ka mid ah “arrinta,” waayo wuxuu fulinayay tukashada Laawiyyintii labaatanaad iyo lix ee cutubka sagaalaad, taasuna waa tukashadii “arrinta.” Iftiin sii kordhaya ayaa ku soo kordhay “toddobada jeer,” kaas oo Belteshazzar u yimid inuu fahmo intii

lagu jiray kow iyo labaatankii maalmood ee baroorta, waxaana korodhkii iftiinka ee “toddobada jeer” intii lagu jiray maalmahaas baroorta ay astaan u ahayd iftiinkii kordhay ee ku saabsan “toddobada jeer” sannadkii 1856. Milleriyyiintuna sidoo kale hore bay u yaqaaneen “toddobada jeer,” waayo way ku dhawaaqeen, hase yeeshee waxaa jiray iftiin dheeraad ah oo loo doonayay inuu imtixaano iyaga isla qodobka taariikhdooda ee ay uga gudbayeen dhaqdhaqaaqii Philadelphian una gudbayeen dhaqdhaqaaqa Laodicean.

Maalmihii baroordiiqda ee Belteshaasar waxay la jaanqaadaan taariikhda nebiyadeed ee xilliga dhaqdhaqaaqii Filadelfiya uu ugu gudbay dhaqdhaqaaqii La’odikiya sannadkii 1856, dabadeedna uu ugu gudbay kaniisadda Adventist-ka ee La’odikiya sannadkii 1863. Taariikhda Belteshaasar iyo tan Milleriyyiintuba ee iftiinka sii kordhaya ee ku saabsan “toddobada jeer” waxay waafaqsan tahay gudubkii dhaqdhaqaaqa La’odikiya ee malaa’igta saddexaad loo galay dhaqdhaqaaqa Filadelfiya ee boqol iyo afartan iyo afarta kun, iyo maalmaha baroordiiqda, kuwaas oo ah inta lagu jiro wakhtiga dib-u-dhaca, markaas oo iftiin sii kordhaya oo ku saabsan “toddobada jeer” la doonayay in la muujiyo.

Beelteshaasar wuxuu matalaa labadaba rasuul iyo dhaqdhaqaaq. Maalmihii baroor-diiqiisa gudahood, rasuulku waa inuu gartaa “arrinta,” taas oo ah Runta, dabadeedna waa inuu “arrinta” u soo bandhigaa dhaqdhaqaaq, marka Miikaa’iil dib u soo nooleeyo labada markhaati sannadka 2023.

Ereyga Cibraaniga ah “mareh” (aragti ku saabsan muuqashada Masiixa), taas oo Daanyeel lagu sheegay inuu fahmay aayadda koowaad, ayaa afar jeer lagu soo bandhigay aragtidiis ugu dambaysay ee Daanyeel. Laba jeer waxaa loo turjumay “aragti,” laba jeerna “muuqasho.” Markii ugu horraysay ee Daanyeel eraygaas ku adeegsado aayadda koowaad, wuxuu tilmaamayaa inuu fahmay “aragtida,” laakiin saddexda tixraac ee kale waxay muujinayaan Daanyeel isagoo la kulmaya aragtida. Aayadda lixaad, wejiga Masiixu wuxuu ahaa “sida ‘muuqashada’ hillaaca.”

Oo maalintii afar iyo labaatanaad ee bisha kowaad, anigoo jooga dhinaca webiga weyn oo ah Hiddeqel; ayaan indhahaygii kor u qaaday oo eegay, oo bal eeg, nin baa joogay oo huwan maro wanaagsan, dhexdiisana waxaa ku xidhnaa dahab saafi ah oo Uphaz laga keenay. Jidhkiisuna wuxuu u ekaa berel, wejigiisuna wuxuu u ekaa hillaac, indhihiisuna waxay ahaayeen sida laambado dab ah, gacmihiisa iyo caghihiisuna midabkoodu wuxuu u ekaa naxaas la safeeyey, codkii erayadiisuna wuxuu la mid ahaa codkii dad badan. Aniga oo Daanyeel ah ayaan kelidaydii arkay riyadan; waayo, raggii ila joogay riyada ma ay arag; laakiinse gariir weyn baa ku dhacay, sidaas daraaddeed way carareen si ay isu qariyaan. Sidaas daraaddeed keliday baa layga tegey, oo waxaan arkay riyadan weyn, xoogna iguma hadhin; waayo, quruxdaydii gudaha ayay igu beddelantay hallig, xoogna ma aanan haysan. Daanyeel 10:4-8.

Waxaa jira eray kale oo Cibraani ah oo loo turjumay “aragti,” kaas oo aynu ka hadli doonno ka dib marka aynu soo bandhigno qaar ka mid ah sifooyinka erayga Cibraaniga ah ee “mareh.” Aayadihii hore, erayga “muuqaal” ayaa ah erayga Cibraaniga ah ee “mareh.” Isla eraygaas ayaa aayadda lix iyo tobnaad loogu turjumay “aragti.” Aayadda lix iyo tobnaad, araggii Masiixa ayaa Daanyeel murugaysiiyey.

Oo bal eeg, mid u eg ekaanta wiilasha dadka ayaa bushimahayga taabtay; markaasaan afkaygii furay oo hadlay, oo waxaan ku idhi kii hortayda taagnaa, Sayidkaygiyow, aragtiddii aawadeed murugadaydii ayaa igu soo noqotay, oo xoogna igama hadhin. Daanyeel 10:16.

Ereyga Cibraaniga ah ee loo turjumay “xanuunno” wuxuu ka dhigan yahay biriq, oo “araggii” muuqashadii Masiixa ee Daanyeel ku arkay aayaddaas ayaa biriq isu rogay. “Biriq” xagga waxsii sheegidda waxay ka dhigan tahay meel wax ka leexdaan.

“Waxaa jira casharro laga baran karo taariikhda waayihii hore; waxaana fiiro loo jeedinayaa kuwaas, si ay kulligood u wada fahmaan in Ilaah hadda ku shaqeyo isla hababkii uu weligiis ku shaqayn jiray. Gacantiisa waxaa lagu arkaa shuqulkiisa iyo quruumaha dhexdoodaba hadda, si la mid ah sidii ay had iyo goorba u muuqatay tan iyo markii injiilka markii ugu horraysay loogu dhawaaqay Aadan Ceeden dhexdeeda.

“Waxaa jira xilliyo ah kuwo noqda meelo rogmad ah oo ku jira taariikhda quruumaha iyo tan kaniisadda. Maamulka Eebbe gudaheeda, marka dhibaatooyinkan kala duwani yimaadaan, iftiinka waqtigaas ku habboon waa la bixiyaa. Haddii la aqballo, waxaa ka dhasha horumar ruuxi ah; haddii la diido, hoos-u-dhac ruuxi ah iyo burbur baa ka dambeeya. Rabbigu Eraygiisa dhexdiisa wuxuu ku muujiyey hawsha weerarka leh ee injiilka sidii hore loogu fuliyey, iyo sida mustaqbalka loo sii wadi doono, ilaa collaadda xidhitaanka, marka quwadaha Shaydaanku samayn doonaan dhaqdhaqaaqoodii ugu dambeeyey ee yaabka lahaa.” Bible Echo, August 26, 1895.

Aayadda lix iyo tobnaad waxay ka dhigan tahay meel taariikhda Belteshazzar uu matalayo ay ka leexato. Waa meel isbeddel u ah geeska Jamhuuriga ah (qaranka) iyo geeska Borotestaanka ahba (kiniisadda). Waxay ka dhigan tahay qalalaase, waxayna ka dhigan tahay barta iftiin gaar ah loo siiyo taariikhdaas. Meesha Daniel uga dhacday leexashadaas waxay timid markii Daniel la “taabtay,” mar labaad, taas oo ahayd tii labaad ee saddex jeer. Daniel saddex jeer baa la taaban lahaa, mar labaadkii la taabtayna waxay u ahayd meel leexasho; meeshaas leexashaduna waxay ahayd tii labaad ee saddex jeer oo Daniel arkay aragtida “mareh.”

Oo, bal eeg, mid u eg ekaanta binu-aadmiga ayaa bushimahayga taabtay; markaasaan afkayga kala qaaday, waanan hadlay, oo waxaan ku idhi kii hortayda taagnaa, Sayidkaygiyow, aragtiddii aawadeed murugadaydii ayaa igu soo noqotay, mana aanan haysan xoog innaba. Daanyeel 10:16.

Waxaan si dhow uga hadli doonnaa saddexda taabasho. Markii ugu horraysay ee afarta jeer ee erayga “mareh” uu Daanyeel adeegsaday, waxay ahayd markhaatigiisii inuu fahmay riyada, halka saddexda tixraac ee ugu dambeeyana ay tilmaamayaan waayo-aragnimadiisii markii uu dhab ahaan arkay muuqaalka. Markii saddexaad ee uu aqoonsanayo riyada muuqaalka waa aayadda siddeed iyo tobnaad, halkaas oo markii saddexaad la taabtay.

Markaasaa waxaa mar kale ii yimid oo i taabtay mid leh ekaanshaha nin, wuuna i xoogaystay. Daniel 10:18.

Taabashadii labaad, ee ku xusan aayadda lix iyo tobnaad, taas oo ah tixraaca labaad ee riyada “marah”, xooggiisii waa ka tegey; laakiin taabashadii saddexaad, xooggiisii waa loo soo celiyey.

Aayadaha toban, lix iyo tobnaad, iyo siddeed iyo tobnaad ayuu Daanyeel taabasho helayaa. Aayadda lixaad, Daanyeel wuxuu arkaa muuqaalka Masiixa, dabadeedna Jibriil; aayadda tobanna, Jibriil ayaa Daanyeel taabanaya markii ugu horraysay.

Markaasaan indhahaygii kor u qaaday, waan eegay, oo bal eeg, nin dhar wanaagsan qaba ah ayaa taagnaa, dhexdiisuna waxaa ku xidhnaa dahab saafi ah oo Ufaas laga keenay. Jidhkiisuna wuxuu u ekaa berayl, wejigiisuna wuxuu u ekaa hillaac, indhihiisuna waxay ahaayeen sida laambado dab ah, gacmihiisii iyo caghiisiina midab ahaan waxay u ekaayeen naxaas la safeeyey, codkii hadalladiisuna wuxuu la mid ahaa codka dad badan. Aniga Daanyeel oo keliya ayaa arkay riyadaas; waayo, nimankii ila jiray riyada ma ay arkin; laakiinse gariir weyn baa ku dhacay, sidaas daraaddeed way carareen si ay isu qariyaan. Sidaas daraaddeed anigaa keliday hadhay, oo waxaan arkay riyadan weyn, xoogna iguma hadhin; waayo, quruxdaydii gudaha igu jirtay qudhun bay isu beddeshay, xoogna ma aanan sii haysan.

Habase yeeshee, waxaan maqlay codkii hadalladiisa; oo markii aan maqlay codkii hadalladiisa, waxaan wejigayga ugu dhacay hurdo qoto dheer, wejigayguna dhulka ayuu u jeeday. Oo bal eeg, gacan baa i taabatay, taas oo igu taagtay jilbahayga iyo calaacalaha gacmahayga. Markaasuu igu yidhi, Daanyeelow, nin aad loo jecel yahayow, garo hadallada aan kula hadlayo, oo si qumman u istaag; waayo, hadda adigaa laygu soo kaa diray. Oo markuu eraygaas ila hadlay, anigoo gariiraya ayaan istaagay. Markaasuu igu yidhi, Ha baqin, Daanyeelow; waayo, maalintii ugu horraysay ee aad qalbigaaga u jeedisay inaad wax garato, oo aad isu hoosaysiiso Ilaahaaga hortiisa, hadalladaadii waa la maqlay, aniguna waxaan u imid hadalladaada aawadood. Laakiinse amiirkii boqortooyada Faaris ayaa iga hor joogsaday kow iyo labaatan maalmood; laakiin bal eeg, Miikaa'iil, oo ka mid ah amiirrada waaweyn, ayaa u yimid inuu i caawiyo; aniguna halkaasaan la joogay boqorradii Faaris. Haddaba waxaan u imid inaan ku fahansiiyo waxa dadkaaga ku dhici doona maalmaha ugu dambeeya; waayo, riyadu weli waa tan maalmo badan. Daanyeel 10:5–14.

Markaas aayadda lix iyo tobnaad, Daanyeel mar labaad baa la taabtaa, markuu arko muujintii Masiixa.

Oo markuu erayo caynkaas ah ila hadlayna, wejigaygii ayaan dhulka u jeediyey, oo carrab la'aan baan noqday. Oo bal eeg, mid u eg ekaanshaha binu-aadmiga ayaa bushimahayga taabtay; markaasaan afkayga furay, waan hadlay, oo waxaan ku idhi kii hortayda taagnaa, Sayidkaygiiyow, riyada aawadeed xanuunnadaydii ayaa igu soo noqday, xoogna iguma hadhin. Waayo, sidee baa addoonka sayidkanu ula hadli karaa sayidkan? waayo aniga xaggayga, isla markiiba xoog iguma hadhin, neefna iguma harin. Daanyeel 10:15–17.

Markaasaa Daanyeel ayaa mar saddexaad la taabtay, markii Jibriil muuqday, ee ma aha Masiixa.

Markaas ayaa haddana waxaa ii yimid mid leh ekaanshaha nin, wuuna i taabtay oo i xoogsiyey, oo wuxuu yidhi, Ninyahow aad loo jecel yahayow, ha cabsan; nabad ha kuu ahaato; xoog yeelo, haa, xoog yeelo. Oo markuu ila hadlay, ayaan xoogaystay, oo waxaan idhi, Sayidkaygu ha hadlo, waayo, adigu waad i xoogsiisay. Markaasuu yidhi, Ma taqaannaa sababta aan kuugu imid? Oo haatan waxaan ku noqon doonaa inaan la diriro amiirkii Faaris; oo markaan baxona, bal eeg, amiirka Gariigga ayaa iman doona. Laakiinse waxaan ku tusi doonaa

waxa ku qoran kitaabka runta; oo ma jiro mid waxyaalahan igula jira mooyaane Miikaa'eel oo ah amiirkiinna. Daanyeel 10:18–21.

Daanyeel saddex jeer baa la taabtay, jeerka kowaad iyo jeerka saddexaadna malaa'ig Jibriil baa taabatay. Jeerka labaad ee la taabtayna, Masiixa ayaa taabtay. Daanyeel afar jeer ayuu adeegsaday isla eraygii Cibraaniga ahaa, hase yeeshee jeerka ugu horreeya ee afartaas, ee aayadda koowaad, wuxuu sheegay inuu fahmay “riyada.” Fahmidda runi waa arrin muhiim ah, laakiin la mid ma aha waaya-aragnimada runta, sida uu sameeyey saddexda jeer ee kale.

Markii ay dhammaadeen maalmihii baroordiiqda Daanyeel, waxaa la siiyey waayo-aragnimada riyada, taas oo uu hore u faham u lahaa ka hor intaanay dhammaan maalmihii baroordiiqiisu. Waayo-aragnimadani waxay ka kooban tahay saddex tallaabo, oo lagu metelay saddex taabasho. Taabashada koowaad iyo ta u dambaysa waxaa fuliyey Jibriil, taabashada dhexena waxaa sameeyey Masiixa. Taabashada koowaad iyo ta u dambaysa waxay ahaayeen xarfaha koowaad iyo kuwa ugu dambeeya ee alifbeetada Cibraaniga. Tallaabadaas labaad, Daanyeel wuxuu garanayaa xaaladdiisa inuu yahay dembiile caasi ah marka loo eego Rabbigiisa, sidaas daraaddeed taabashada dhexedu waxay matalaysaa caasinimo, sida lagu metelay xarafka saddex iyo tobnaad ee alifbeetada Cibraaniga.

“Laakiin Butros hadda kama uu sii fikirayn doonno iyo xammuul toona. Mucjisadan, tan ka sarraysa kuwo kale oo uu weligii arkay oo dhan, waxay isaga u ahayd muujin awood rabbaani ah. Ciise dhexdiisa wuxuu ku arkay Mid dabeecadda oo dhan gacantiisa ku haya oo xukuma. Joogitaanka Ilaahnimadu wuxuu daaha ka qaaday quduusla'aantiisii. Jacaylka uu u qabay Sayidkiisa, ceebta rumaysadla'aantiisii, mahadnaqa is-hoosaysiinta Masiixa, iyo weliba, waxa ugu sarreeya oo dhan, dareenka nijaasnimadiisa hortiisa daahirnimo aan dhammaad lahayn, ayaa gebi ahaanba ka adkaaday. Intii saaxiibbadiisii ay adkaynayeen wixii shabagga ku jiray, Butros wuxuu ku dhacay cagaha Badbaadiyaha, isagoo ku dhawaaqaya, ‘Iga tag; waayo, waxaan ahay nin dembi leh, Rabbiyow.’”

Waxay ahayd isla joogitaankii quduusnimada rabbaaniga ah ee sababtay nebi Daaniyeel inuu u dhaco sidii mid dhintay hortiisa malaa'igta Ilaah. Wuxuu yidhi, “Quruxdaydii waxaa igu dhex rogtay qudhun, xoogna ima uu hadhin.” Sidaas oo kale markii Ishacyaah arkay ammaanta Rabbiga, wuxuu ku dhawaaqay, “Waa ii hoog! waayo, waan baabba'ay; maxaa yeelay, waxaan ahay nin dibno aan nadiif ahayn leh, oo waxaan dhex degganahay dad dibno aan nadiif ahayn leh, waayo, indhahaygu waxay arkeen Boqorka ah Rabbiga ciidammada.” Daniel 10:8; Isaiah 6:5. Dadnimada, iyadoo leh itaaldarradeeda iyo dembigeeda, ayaa la hor keenay kaamilnimada ilaahnimada, markaasuu dareemay inuu gebi ahaanba liito oo aan quduus ahayn. Sidaas ayay ku ahayd kulli kuwii la siiyey inay arkaan weynida iyo haybadda Ilaah.

“Butros wuxuu ku dhawaaqay, ‘Iga tag; waayo, waxaan ahay nin dembi leh;’ hase ahaatee wuxuu ku dhegganaa cagaha Ciise, isagoo dareemaya inaan isaga laga kala saari karin. Badbaadiyuhu wuxuu ku jawaabay, ‘Ha cabsan; hadda ka dib dad baad soo qaban doontaa.’ Waxay ahayd kaddib markii Ishacyaah arkay quduusnimada Ilaah iyo mudnaanla'aantiisa qudhiisa in lagu aaminay farriinta Rabbaaniga ah. Waxay ahayd kaddib markii Butros loo hoggaamiyey is-diidmo iyo ku-tiirsanaan xoogga Rabbaaniga ah in uu helay baaqii shaqadiisa

Masiixa aawadiis.” The Desire of Ages, 246.

Aragtida “mareh” waa aragtida muuqashada Masiixa, hase yeeshee malaa’igta Jibriil ayaa lagu metelay adeegsiga labaad iyo afraad ee Daanyeel eraygaas adeegsaday. Markii ugu horraysay waxay ahayd hadal sheegaya in Beltshaasar fahmay aragtida, laakiin saddexda jeer ee ugu dambaysa waxay metelayaan Daanyeel oo la kulmaya aragtida. Saddexda jeer ee Daanyeel la kulmo aragtida, isaguna waa la taabtaa.

Markii ugu horraysay ee uu Gibriil taabto waxay ahayd ka dib markii uu arkay muuqaalka Masiixa la ammaaneeyey, waayo-aragnimadaasuna waxay ku reebtay “hurdo qoto dheer anigoo wejigayga ku sugan, wejigayguna xagga dhulka u jeedo.” Riyadu waxay dhalisay kala-soocid, waayo kuwii la jiray “riyadii ma ay arkin; laakiinse gariir weyn baa ku dhacay, sidaas darteedna way carareen si ay isu qariyaan.” Niyad-jabkii ugu horreeyey dhexdiisa, Yeremyaah “keligiis buu fadhiistay, maxaa yeelay gacanta Ilaah,” Beltshaasarna “xoogna iguma hadhin” “waayo” “quruxdaydii igu dhex beddelantay qudhun, oo” “xoogna ma aanan haysan.”

Markii Gabri’eel mar labaad taabtay markii ugu horraysay, dabadeedna wuxuu Daanyeel ku taageeray jilbihiisa iyo calaacalaha gacmihiisa. Markaas ayuu ku amray Daanyeel inuu garto erayadii uu kula hadlay oo uu istaago; taasna wuu sameeyey, in kastoo uu gariirayey. Dabadeedna Gabri’eel wuxuu Daanyeel siiyey faahfaahin ku saabsan wixii dhacay intii lagu jiray kow iyo labaatankii maalmood ee baroorta Daanyeel. Wuxuu sheegay in, kaddib markii uu la halgamay boqorradii Faaris kow iyo labaatankii maalmood, Miikaa’iil samada uga soo degay inuu dagaalka galo, dabadeedna Gabri’eel u yimid inuu ka jawaabo baryadii Daanyeel oo uu Daanyeel u sharraxo “waxa ku dhici doona dadkaaga maalmaha dambe.” Markii Miikaa’iil samada uga soo degay, Gabri’eel waxaa loo soo diray inuu Daanyeel u sharraxo maalmaha ugu dambeeya.

Sharaxaaddii Jibriil waxaa la siiyey Daanyeel dhammaadkii kow iyo labaatanka maalmood ee baroor-diiqda, taas oo, sida ay tahay adeegsiga sadarba-sadar ee Muujintii cutubka kow iyo tobnaad, ka dhigan wakhtiga ku jira Yexesqeel cutubka toddoba iyo soddonaad marka laba jeer lagu amro inuu wax u sii sheego lafihii dhintay, si labada nebi looga soo sara kiciyo qabuurahooda. Waxay dhacdaa marka Miikaa’iil samada ka soo dego oo uu sara kiciyo jidhkii Muuse, isagoo diidaya inuu Shayddaan la macaamilo sida ku qoran kitaabka Yuudas. Daanyeel weli laba jeer oo kale ayaa la taaban doonaa ka dib markii Jibriil siiyey dulmar ku saabsan maalmihii baroor-diiqda.

Markii Jibriil dhammeeyey, Daanyeelna “wajigiisii dhulka ayuu u jeediyey, wuuna carrab beelay,” dabadeedna Masiixa qudhiisu “taabtay” “bushimihiisii” Daanyeel, markaasuu Daanyeel “afkiisii furay, wuuna hadlay, oo ku yidhi kii hortayda taagnaa, Sayidkaygiyow, riyadan aawadeed murugadaydii ayaa igu soo noqotay, xoogna iguma hadhin. Waayo, sidee buu addoonka sayidkanu ula hadli karaa sayidkan? maxaa yeelay aniga xaggayga, isla markiiba xoog iguma hadhin, neefna iguma hadhin.”

Khibrada ah in Masiixa la arko oo lala hadlo waxay Daanyeel ku hoosaysiisay boodhka. Wuxuu noqday carrab la’, oo sidaas buu ahaan lahaa haddii Masiixu uusan bushimihiisa taaban, sidii bushimihii Ishacyaah loogu taabtay dhuxushii meeshii allabariga.

Waxaan daraasaddan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

“Sida Ishacyaah u arkay waxyigan ammaanta iyo haybadda Rabbigiisa, waxaa ku dhacay dareen qoto dheer oo ku saabsan daahirnimada iyo quduusnimada Ilaah. Sidee bay u ba’anayd kala duwanaanshaha u dhexeeya kaamilnimada aan la qiyaasi karin ee Abuuriihiisa, iyo jidka dembiga leh ee kuwii isaga la jiray, kuwaas oo muddo dheer lagu tirinayey dadka la doortay ee reer binu Israa’iil iyo reer Yahuudah! ‘Anigaa hoogay!’ ayuu qayliyey; ‘waayo, waan baabba’ay; maxaa yeelay, waxaan ahay nin bushimo nijaas ah leh, oo waxaan dhex degganahay dad bushimo nijaas ah leh, waayo, indhahaygu waxay arkeen Boqorka, Rabbiga ciidammada ah.’ Aayadda 5. Isagoo taagan, sidii iyadoo kale, iftiinka buuxa ee joogitaanka rabbaaniga ah ee meesha ugu quduusan gudaheeda, ayuu garwaaqsaday in haddii lagu daayo cilladdiisa iyo tabar-darridiisa, uu gebi ahaanba kari waayi doono inuu fuliyo hawshii loo yeedhay. Laakiin seraaf baa loo soo diray inuu ka dulqaado murugadiisa oo uu u diyaariyo hawshiisa weyn. Dhuxul nool oo meeshii allabariga ah ayaa bushimihiisa la saaray, iyadoo lagu leeyahay, ‘Bal eeg, tanu bushimahaaga way taabatay; xumaantaadiina waa lagaa qaaday, dembigaagiina waa la nadiifiyey.’ Markaasaa codkii Ilaah la maqlay isagoo leh, ‘Bal yaan diraa, oo yaa noo tegi doona?’ Ishacyaahna wuu u jawaabay, ‘Waa i kan; i dir.’ Aayadaha 7, 8.”

“Booqdihiisii samada ka yimid ayaa farriintii sugaysay ku amray, ‘Tag, oo dadkaas u sheeg, Runtii maqla, laakiinse ha garanina; Oo runtii arka, laakiinse ha gartina. Qalbiga dadkan buuran ka dhig, Oo dhegahooda culaysi, indhahoodana xidh; Si aanay indhahooda wax ugu arkin, dhegahoodana wax ugu maqlin, Qalbigoodana ugu garan, Oo u soo jeesan, oo loo bogsiiyo.’ Aayadaha 9, 10.

Wajibka nebigu wuu caddaa; wuxuu ahaa inuu codkiisa kor ugu qaado ka soo horjeedka xumaatooyinka baahay. Laakiin wuxuu ka cabsanayay inuu hawsha galo isagoo aan haysan wax dammaanad ah oo rajo leh. “Sayidow, ilaa goormaan?” ayuu weyddiiyey. Aayadda 11. Midna miyaan dadkaaga la doortay weligood fahmi doonin oo toobad keeni doonin oo bogsan doonin?

“Culayskii naftiisa ee uu u qabay reer Yahuudah ee qaldanaa ma ay ahayn mid lagu qaado micnela’aan. Hawshiisu ma ay ahayn mid gebi ahaanba aan miro dhalin. Hase yeeshee, xumaatooyinkii sii badanayay qarniyo badan gudahood lagama saari karin wakhtigiisii. Intii uu noolaa oo dhan waa inuu ahaadaa macallin dulqaad iyo geesinnimo leh—nebi rajo sida uu sidoo kale u yahay nebi hoog. Ugu dambaynta marka qasdiga Ilaah la dhammaystiro, miraha buuxa ee dadaalladiisa iyo hawlihii dhammaan rasuullada aaminka ah ee Ilaah way muuqan lahaayeen. Hadhaagii baa badbaadi lahaa. In taas loo helo, farriimaha digniinta iyo baryada waa in loo gaadhsiiyo quruunta caasiga ah, ayuu Rabbigu ku dhawaaqay: ‘Ilaa magaalooyinku baabba’aan oo aan ciduna degganayn, Oo guryuhuna ay dadla’aan noqdaan, Oo dalkuna uu gebi ahaanba cidla noqdo, Oo Rabbiguna dadka meel fog u raro, Oo uu dalka dhexdiisa ka jiro ka-tagid weyn.’ Aayadda 11, 12.”

“Xukunnadii culus ee ku dhici lahaa kuwa aan toobad keenin,—dagaal, masaafurin, dulmi, luminta awoodda iyo maamuuska quruumaha dhexdooda,—waxyaalahan oo dhammu waxay iman lahaayeen si kuwa ku garta iyaga gacanta Ilaah ka cadhaysan loogu hoggaamiyo

towbadkeen. Tobankii qabiil ee boqortooyada woqooyi mar dhow ayaa lagu kala firdhin lahaa quruumaha dhexdooda, magaaloooyinkooduna cidlo bay ahaan lahaayeen; ciidammada wax dumiya ee quruumaha cadaawadda ahi dhulkooda ayay marar badan dul mari lahaayeen; xataa Yerusaaalem ugu dambayntii way dhici lahayd, Yahuuda na maxaabiis ahaan ayaa loo kaxaysan lahaa; hase yeeshee, Dhulkii Ballanqaadka si buuxda loogama tegi doonin weligiis. Hubintii booqdaha samada ka yimid uu Ishacyaah siiyey waxay ahayd: ‘Dhexdeedana waxaa ku jiri doona meelood meel toban, Oo haddana way soo noqon doontaa, oo waa la baabbi’in doonaa: Sida geedka teilka ah, iyo sida geedka qudka ah, Kuwii jirkoodu ku jiro markii caleemahoodu daataan: Sidaas oo kale farcanka quduuska ahi wuxuu ahaan doonaa jirkeeda.’ Aayadda 13.”

“Hubintan ku saabsan dhammaystirka ugu dambeeya ee qasdiga Ilaah waxay geesinnimo u keentay qalbiga Ishacyaah. Maxaa yeelay hadday quwadaha dunidu isu abaabulaan Yahuudah ka gees ah? Maxaa yeelay hadday rasuulka Rabbigu la kulmaan mucaarad iyo iska-caabin? Ishacyaah wuxuu arkay Boqorka, Rabbiga ciidammada; wuxuu maqlay gabaygii seraafiimta, ‘Dhulka oo dhammu waxaa ka buuxa ammaantiisa;’ wuxuu haystay ballankii ahaa in farriimaha Yehowah ee loo dirayo Yahuudah oo dib-u-gurasho ku jirtay ay la socon doonto awoodda qancinta ee Ruuxa Quduuska ah; nebiguna sidaas ayuu ugu adkaaday hawsha hortaallay. Aayadda 3. Intii ay socotay hawshiisii dheerayd oo adkayd oo dhan, wuxuu la qaatay xusuusta aragtidan. Lixdan sannadood ama ka badan ayuu hor istaagay reer Yahuudah isaga oo ah nebi rajo leh, isagoo sii noqonaya mid geesinnimo badan oo weliba ka sii geesinnimo badan saadaalladiisii ku saabsanaa guusha mustaqbalka ee kiniisadda.” Prophets and Kings, 307–310.